

**Reactie in het kader van het overleg op 23 januari 2013 betreffende het
Inspectierapport Vrijwilligheid ouderbijdragen bewust gemaakt (31289-141 d.d. 13
december 2012).**

**Uw commissie bespreekt op 23 januari het rapport van de Inspectie van het Onderwijs over de
vrijwilligheid van de ouderbijdrage. De Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO), NKO en LOBO
stellen vast dat met het verdwijnen van de verplichte overeenkomst voor ouders het karakter
van de vrijwillige ouderbijdrage vaker dan voorheen in het geding is.**

Inleiding

Het rapport van de Onderwijsinspectie *Vrijwilligheid ouderbijdragen bewust gemaakt* (31289-141 d.d. 13 december 2012) heeft ten onrechte een optimistische toon. De uitgangssituatie (toen er nog sprake was van een verplichte overeenkomst) was verre van optimaal, maar de huidige praktijk van de vrijwillige ouderbijdrage is ronduit belabberd te noemen. In de nulsituatie van het onderzoek van de inspectie scoort geen van de scholen een voldoende ten aanzien van de wettelijke vereisten over de vrijwillige ouderbijdragen. Bijna twee jaar en zes hercontroles later constateert de inspectie dat alle in het onderzoek betrokken scholen een voldoende scoren. De inspectie concludeert dat handhaving heeft gezorgd dat scholen en besturen bewuster zijn geworden van het vrijwillige karakter van de ouderbijdrage. In de praktijk blijkt echter dat sinds de verplichte overeenkomst is vervallen, de keuze voor ouders om gedeeltelijk, helemaal of niet te betalen grotendeels onmogelijk is gemaakt. Daarenboven brengen scholen kosten in rekening waarvoor al Rijksbekostiging wordt ontvangen. Het is niet aannemelijk dat externe handhaving via de inspectie ervoor kan zorgen dat het probleem wordt opgelost.

Algemeen

In september 2011 riep de VOO de Tweede Kamer op tegen het amendement Biskop en Dijkgraaf te stemmen, dat vooral gericht was op het vermijden van onnodige formaliteiten en procedurevereisten. Dat klonk aantrekkelijk, maar alle genoemde risico's hebben zich inderdaad geopenbaard. Zo komt het bij herhaling voor dat scholen een vrijwillige ouderbijdrage vragen voor (door het Rijk) bekostigde en verplichte lesonderdelen. Onderzoek van de inspectie bevestigt dit beeld: in de uitgangssituatie houdt geen enkele school zich aan de wettelijke vereisten. Slechts na intensieve externe handhaving houden scholen zich aan de door de VO-raad afgedwongen gedragscode. Dat doet het ergste vrezen

voor de situatie op de niet gecontroleerde scholen. Ook de voorheen wettelijk verplichte kwijtscheldings- en reductieregeling voor minvermogende ouders is uit de wet verdwenen. Dergelijke regelingen zijn daardoor facultatief geworden, wat door de VOO, NKO en LOBO wordt betreurd.

Dagelijks komen vragen van ouders binnen, waaruit blijkt dat scholen zich niet houden aan het karakter van de vrijwillige ouderbijdrage. Scholen laten na om ouders te wijzen op de vrijwilligheid van de ouderbijdrage, organiseren verplichte studieweken waarbij deelname afhankelijk is van betaling en brengen kosten in rekening waarvoor zij al bekostiging ontvangen (zoals proefwerkpapier, licentiekosten, IT-gebruik). In sommige gevallen wordt de oudergeleding van de medezeggenschapsraad door het bevoegd gezag zelfs onder druk gezet om in te stemmen met het aanwenden van de ouderbijdrage om het gat in de begroting van de school op te lossen.

Samenvattend bevelen de VOO, NKO en LOBO aan:

- in de Wet medezeggenschap op scholen (WMS) een verantwoordingsplicht op te nemen naar de oudergeleding van de medezeggenschapsraad (MR), ten aanzien van de besteding van de ouderbijdrage;
- scholen te verplichten de verantwoording van de besteding van de vrijwillige ouderbijdrage op te nemen in de schoolgids, zodat de oudergeleding van de MR daar instemming aan kan verlenen;
- scholen in uiterste gevallen te verplichten om de Onderwijsinspectie te informeren over de verantwoording van de besteding van de vrijwillige ouderbijdrage;

De weg van externe verantwoording via de inspectie leidt tot te weinig resultaat. De VOO, NKO en LOBO pleiten voor praktische oplossingen, zonder het probleem bij de ouders te leggen. Interne verantwoording door schoolbesturen en schoolleiding aan de individuele ouders en oudergeleding van de MR zal effectiever zijn.

Wij vertrouwen erop dat u onze reactie bij de voorbereidingen op uw inbreng betreft. In de bijlage treft u een aantal aanvullende vragen aan de staatssecretaris aan.

Vanzelfsprekend zijn wij bereid een en ander toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Bert-Jan Kollmer, directeur Vereniging Openbaar Onderwijs

Lucille Barbosa-Biesbroeck, directeur NKO

Rona Postma, directeur LOBO

Bijlage

Vragen ten aanzien van het *inspectierapport vrijwilligheid ouderbijdragen*

- Vind de staatssecretaris het nog steeds een juiste beslissing om de wettelijke verplichte overeenkomst te schrappen, waardoor ouders niet langer de mogelijkheid hebben om te kiezen waarvoor zij wel of niet een ouderbijdrage willen betalen. Zo ja, is de staatssecretaris dan op de hoogte van de vele klachten die dagelijks via het Ouderinformatiepunt 5010 binnenkomen bij de Vereniging Openbaar Onderwijs en de landelijke ouderorganisaties in het bijzonder onderwijs? Zo nee, wat is de staatssecretaris van plan hieraan te doen?
- Als het 90 scholen, waarvan telkens slechts één afdeling (bijvoorbeeld vmbo of havo) werd gecontroleerd, bijna twee jaar kost om onder intensieve handhaving van de inspectie tot een voldoende niveau te komen, hoeveel tijd zal het dan volgens de staatssecretaris kosten om alle scholen voor voortgezet onderwijs op dat niveau te brengen? Hoeveel beslag op de capaciteit van de Onderwijsinspectie brengt dat met zich mee? Gaat de staatssecretaris ervan uit dat deze risicogerichte aanpak van de inspectie ervoor zorgt dat scholen zich houden aan de afgesproken gedragscode?

Vragen ten aanzien van mogelijkheden van interne verantwoording

- Is de staatssecretaris bereid om een procedure tot wetwijziging te starten ten aanzien van de WMS en de aan te brengen verantwoordingsplicht van scholen ten aanzien van de besteding van de ouderbijdragen? Zo nee, waarom niet?
- Is de staatssecretaris bereid tot het instellen van de verantwoordingsplicht van scholen over de besteding van ouderbijdragen in de schoolgids, zodat er sprake is van instemmingsrecht van de oudergeleding van de MR. Zo nee, waarom niet?
- Is de staatssecretaris bereid tot het instellen van de verantwoordingsplicht van scholen over de besteding van ouderbijdragen aan de Onderwijsinspectie? Zo nee, waarom niet?